

Mi a teendő?

VISSZHANG - LIX. évfolyam, 28. szám, 2015. július 10.

Ne lépj olyan ösvényre, amely nem vezet sehova. (Dakota mondás, legalább annyira eredeti, mint Orbán Viktoré.) Ma az MSZP előtt álló fő kérdés, hogy mit kezd önmagával. Ezért bármilyen fontosak lehetnek is a naponta felmerülő politikai kérdések, nem tehetik zárójelbe az MSZP átalakításának ügyét. Nem mindegy ugyanis, mennyire lesz következetes, képes lesz-e túllépni a részérdekeken, nem mindegy, mennyire világos álláspontot alakít ki alapvető politikai kérdésekben, és természetesen az sem mindegy, hogy azokat mennyire következetesen képviseli annak érdekében (is), hogy kikeveredjen abból a zsákutcából, ahova következtelensége miatt sodródott 1997 után. Ebből a szempontból mérföldkőnek tekinthető az MSZP álláspontja a Jobbikhoz való viszonyáról, és a Fidesz-MSZP nagykoalíciónak a Jobbiktól való félelem okán felmerülő ügyéről.

Fidesz-MSZP nagykoalíció nem lesz, már csak azért sem, mert reményeim szerint az MSZP nem fogja kezdeményezni, mert ezzel feladná identitását. Még akkor sem kezdeményezi, ha látszólag ezzel lehetne megakadályozni a Jobbik kormányra kerülését! (Irtózatos nyomás lesz rajta, átéltem egy televíziós vitán.) Igaz, azért sem lesz, mert a Fidesz sem fogja kezdeményezni, mert ezzel ők is feladnák az identitásukat, Orbán Viktorral vagy Orbán Viktor nélkül. Nem lesz nagykoalíció már csak azért sem, mert egy ilyen összetételű kormány programja nem alakítható ki, és nem lesz, mert a két párt szavazói sem fogadnák el.

De mi lesz akkor? Mi lesz, ha 2018-ban olyan választási eredmény alakul ki, hogy senkinek sincs meg a kormányzáshoz való többsége? Abban az esetben, ha az MSZP bázisán létrejött választási szövetség – az MSZP önmagában valószínűleg nem érhet el ilyen jó eredményt – kapja meg a kormányalakítás jogát, két lehetőség közül választhat: új választások kiírását kezdeményezi (kisebbségi kormányt nem tud alakítani, mert ahhoz vagy a Fidesz vagy a Jobbik támogatása kellene), vagy szakértői kormány alakítására tesz javaslatot a Fidesznek azzal, hogy egyben megállapodnak: alkotmányozó nemzetgyűlésnek tekintik a megválasztott országgyűlést, és egy év alatt kidolgoznak egy új Alkotmányt, azt népszavazásra bocsátják, majd annak alapján új választást tartanak. Ebben a folyamatban módja van a Fidesznek és a bal- és liberális oldálnak is átalakulni, hogy a ma meglévő, kibékíthetetlen ellentétek csökkenjenek. Ha a Fidesz nem fogadja el az alkotmányozásra vonatkozó javaslatot, akkor új választásokra kerül sor.

Ha a Fidesz kapja meg a kormányalakítás jogát, és nincs többsége, valószínűleg új választást kezdeményez, és nem alakít kormányt a Jobbikkal. Nem azért, mert ezt külföldön rossz szemmel néznék, hanem azért, mert ez azzal járna, hogy a saját szavazóbázisa a Jobbikhoz áramlana, így pedig a Fidesz is eljelentéktelenedne. Az új választás kiírásakor azonban joggal számíthat arra, hogy átcsábíthatja a Jobbik szavazóit magához, és többséget tud szerezni, mondván, ha nem akarják kormányon látni a baloldalt és a liberálisokat, akkor a hasznos az, ha a Fideszre szavaznak.

Sürgetőbb kérdés a majdani nagykoalíciónál, hogy mi lesz az MSZP viszonya a Jobbikhoz. „Az akkor élők nem láthatták olyan tisztán a dolgokat, ahogyan mi, akik a múltba tekinthetünk vissza: nem sejtették 1930-ban, hogy mi fog történni 1933-ban, mint ahogy 1933-ban sem tudhatták, mi vár rájuk 1939-ben, 1942-ben vagy 1945-ben. Az utólag elkerülhetetlennek tűnő fejlemények akkoriban korántsem látszottak annak.” A tanulságos mondatok Richard J. Evans *A Harmadik Birodalom születése* című könyvéből valók (ajánlom mindenkinek a másik két kötetet is). Ha az MSZP a Jobbikhoz való viszonyában megengedővé válik, akkor részese lesz a Jobbik kormányra kerülésének és az anarchia kialakulásának! Ha az MSZP együtt vezet egy várost a Jobbikkal, az azt jelenti, hogy elfogadja a Jobbik programját, annak kirekesztő jellegével és álmegoldásaival együtt, a baloldali szavazóknak pedig azt jelzi, hogy igenis lehet a Jobbikra

szavazni, ha a Fidesz ellen akarnak fellépni. Nem ugyanaz, hogy egy testületben ül valaki egy jobbikkal (az országgyűlésben például, hiszen ez volt a népakarat), vagy együtt kormányoz vele, ami csak az érintettek akaratán múlik. Ez igaz Tapolcára, ahol a Jobbik kérte fel az MSZP elnökét alpolgármesternek, és igaz Gyöngyösre is, ahol az MSZP tette ugyanezt. Ismerve az MSZP helyi vezetőit, másokkal ellentétben úgy vélem, nem személyes egzisztenciális érdek vezette őket. Közelről nézve nyilván sok okot, szempontot lehet figyelembe venni, de az emberek többsége távolabbról nézi a történeteket, és így általánosít.

Tapolcán az önkormányzati választások eredményeként a képviselő-testületbe 5 fideszes és 4 jobbikos, valamint ötödikként a polgármester került be. Az MSZP-nek két képviselője volt – az MSZP helyi elnöke listáról került be, illetve elnyertek egy egyéni körzetet. (Megjegyzem, Tapolca baloldali város volt, Ajkával, Várpalotával együtt, itt szocialista polgármestereket választottak korábban. Külön történet, hogyan olvadt el ez a többség az MSZP országos politikája és a helyi torzsalkodások következtében.) Az 5:5 Jobbik-Fidesz arány mellett az MSZP-nek komoly mozgástere nyílt, hogy újraépítse magát a város érdekében kifejtett tevékenységével, ez azonban elmaradt. Nem kis részben ez volt az oka, hogy a városban olyan rosszul szerepelt Pad Ferenc az időközi választáson.

Ha már az eddigi lehetőséggel nem éltek, akkor az új, még erősebb opcióval lehetett volna. Hiszen most 5:4:2 a felállás! Mondhatták volna, ha akar, álljon össze a Jobbik a Fidesszel, akkor az MSZP lett volna az ellenzék. Ha nem tudnak megegyezni, legyen új választás, mondja ki az MSZP, hogy sem a Fidesz nem alkalmas a város vezetésére, mert vezetőinek zűrös ügyei vannak – meg kell nézni a borospincéket –, sem a Jobbik, amely eddig csak három ingatlan zavaros értékesítésére és a „3 Királyfi” program elindítására volt képes. Kockázatos út, és lehet, hogy még két képviselője sem marad az MSZP-nek. (Viszont így sem maradt.) Ezzel szemben épp az MSZP segítségével stabilizálta a jobbikos polgármester a saját helyzetét, mit sem oldva meg Tapolca gondjaiból. A félreértések elkerülése végett, ez nem helyi ügy, mert következményeit az egész MSZP-nek kell viselnie. Az MSZP vezetése kizárta alpolgármesterséget vállalt helyi elnökét, mert nem hagyhatta csendben kilépni, ahogy szeretne volna, mert akkor az MSZP hallgatólagosan megengedi a koalíciót a Jobbikkal. A Jobbik vezetésének célja világos volt, és nincs kétségem, hogy a döntést nem a tapolcai polgármester hozta: a cukikampány újabb alátámasztást kap, mert már az MSZP is együttműködik velük vidéken! Persze Budapest más, ott sok a bolsi, libsi stb.

Gyöngyösön az önkormányzati választáson az MSZP-DK-Együtt közös jelöltjei a polgármesterrel együtt hat mandátumot szereztek, míg a Jobbik szintúgy hatot, a Fidesz pedig hármat. A szocialista polgármester és az őt támogató frakció hosszas huzavona után megállapodott a Fidesszel és a Jobbikkal, hogy mindkét frakció alpolgármestert jelölhet. A jobbikos alpolgármester kinevezése azt jelenti azonban, hogy a Jobbikkal hivatalos együttműködés van. Annak ellenére, hogy a Fidesz és a Jobbik között erős az átjárás, a Fideszt mégsem azonosíthatjuk a Jobbikkal. Vagyis, ha a szocialista polgármester kényszerhelyzetben van, mert nincs többsége, akkor a fideszes alpolgármester felkérése kényszerlépésként elfogadható, ha ezt a Fidesz elutasítja, mint tette Gyöngyösön, akkor új választást kellett volna kezdeményezni. Világossá téve a város közvéleménye előtt, hogy a Fidesz miatt kell új választást tartani. Ez persze kockázatos út lett volna szintén, de a következetes magatartás az emberek szemében elismerésre méltó. Nem ezt az utat választották, és bár a szocialista polgármester világosan elhatárolódik a Jobbik elfogadhatatlan fellépésétől most rá, valamint az MSZP vezetésére hárul, hogy megoldja ezt a helyzetet.

Nyilván mind a Fidesszel, mind a Jobbikkal van valamiféle együttműködési kényszer a helyi ügyekben. Nem lehet elutasítani, ha olyat javasolnak, ami helyes. (Persze jobb, ha azt az MSZP kezdeményezi!) Az országos politikában is előállhat az a helyzet, hogy a Fidesz valamely kétharmados többséget igénylő ötletét ez összes ellenzéki párt szavazatával lehet megakadályozni, mint ahogy ez jelenleg is így történik néha. Ez azonban nem teszi feleslegessé, hogy az MSZP bírálja a Fidesz és a Jobbik politikájának azokat az elemeit, amelyek elfogadhatatlanok. Főleg nem teszi elkerülhetetlenné, hogy együtt vezessen egy várost a Jobbikkal.

A Jobbiktól való következetes elhatárolódás a szükséges, de nem elégséges feltétele ugyanakkor az MSZP

hitelességének, a Jobbik által gerjesztett társadalmi veszély elhárításának. Azokra a valós társadalmi és szociális feszültségekre is választ kell adni, amelyek a Jobbikot életre hívták. Olyan választ, ami meggyőző és teljesíthető, amit a választópolgárok is támogatnak. Ez az igazi kihívás, ami az MSZP előtt áll.